

door Ann CASIER

In de vele vorige afleveringen van deze bijdragenreeks, aanvankelijk verzorgd door Norbert HOSTYN, later overgenomen door Ann CASIER nadat ze een schitterende licenciaats-thesis aan het "Oostends Muziekleven 1852-1914" wijdde defileerden de vele grote en minder grote musici die het muziekleven ter Kursale hebben "gemaakt". Nu komt het orkest als dusdanig aan de beurt.

De Redactie

Samenstelling en evolutie

Bij de oprichting van het Kursaal in 1852 was er geen sprake van een eigen en vast symfonisch orkest. De muziek was aanvankelijk op ontspanning gericht, de bals werden in het begin verzorgd door een pianist eventueel met violist. De muziekkorpsen van de gast-regimenten verzorgden er wekelijks de concerten. Ook contacteerde de Kursaaldirectie af en toe een groep of een solist. In 1865 is er in de pers voor het eerst sprake van een Kursaalorkest (1). Dit orkest moest instaan voor de begeleiding van een aantal zangsterren op een Casinoconcert. De vier solisten waren de wereldberoemde Adeline PATTI, BRIGNOLI (eerste tenor aan het Italiaans theater van Parijs en aan Covent Garden), SCALESE (komisch zanger aan het Italiaans theater van Parijs en aan het theater van de Britse koningin) en AMADIO (eerste bariton aan het Napels theater). Ze zongen vooral aria's van Italiaanse componisten : BELLINI, ROSSINI, DONIZETTI, FLOTOW en VERDI. Het concert slaagde uitstekend en bracht dan ook 9.600 fr op.

Van het Casinoconcert van 2 september 1865 door het Kursaalorkest, met koor Cercle Caecilia en enkele solisten is het programma volledig bekend (2).

1. Ouverture du Cheval de bronze (orchestre)	AUBER
2. Choeur d'introduction de Lara
(Cercle Caecilia avec accompagnement d'orchestre)	MAILLARD
3. Qui vive, romance (J. BUSSCHAERT)	L. AMAT
4. Les arpèges, caprices pour violon
(Violon : YERNA, violoncelle : NEVEJANS)	VIEUXTEMPS
5. Air des Noces de Jeannette (A. LAMBELÉ)	MASSÉ
6. Choeur "Dans la forêt"	KUKEN
7. Fantaisie pour orchestre : "Un jour d'été
en Norvège"	WIMMERS
(sic i.p.v.
WILMERS)
8. L'Angelus, chant (LAMBELÉ)	BENOIT
9. Réverie pour violon (YERNA)	VIEUXTEMPS
10. Duo de Sémiramide (LAMBELÉ, BUSSCHAERT)	ROSSINI
11. Mazurka (choeur et orchestre)	ROCHEBLAVE

In 1866, misschien reeds eerder, stond MERCK aan het hoofd van het orkest. In 1867 werd hij vervangen door SINGELÉE. Praktisch dagelijks gaf men een concert in het Kursaal en verder werkte het orkest mee aan de Casinoconcerten. Het seizoen liep van begin juli tot half september. In 1868 had men niet minder dan negen concerten per week : 5 symfonie- en 4 harmonieconcerten, om van de onvoorziene maar niet te spreken (3).

Uit hoeveel leden het orkest in deze periode bestond, is niet bekend. Erg talrijk waren ze waarschijnlijk niet. Hoewel de uitvoeringen meestal een goede kritiek kregen, werden het Kursaalorkest en het militaire harmoniekorps als twee rivaliserende groepen beschouwd (4).

De namen van de aanvoerders-solisten van iedere instrumentengroep (zie lijst op het einde van deze paragraaf) werden wel regelmatig vermeld, doch hoeveel lessenaars elke groep telde werd (angstvallig?) verzwegen. Dirigent SINGELÉE bracht veel stukken met solistische optredens. Zo'n werken werden waarschijnlijk ingeschakeld om de aandacht van het publiek te trekken. De naar voor gebrachte muziek werd nog te veel als ideaal conversatiekader gezien. Daarom maande L'Echo d'Ostende de mensen dan ook tot stilte aan, vooral tijdens de solo-passages (5). De laatste concerten van het seizoen 1870 werden door hulpdirigent ROGIER, de leider van het Casinodansorkest, geleid; dirigent SINGELÉE werd opgeëist door het Brussels Munttheater (6).

Daar het Kursaalorkest slechts in de zomermaanden functioneerde, hadden alle orkestleden nog een andere bron van inkomsten. De meeste onder hen waren leraar-instrument of ergens anders orkestlid en koppelden een vakantie aan zee met een aangename bijverdienste. Slechts een kleine minderheid onder hen waren Oostendenaars. Hun hoofdactiviteiten in 1872 zagen er als volgt uit (7) :

MAUHIN : viool-solo, lyrisch theater van Parijs.
SAUVEUR : piston, professor aan het conservatorium te Gent.
CRÉTIN : cello (eerste prijs conservatorium Brussel).
WILLAME : fluit, professor aan het conservatorium van Mons.
VANDER AA : klarinet, professor te Oostende.
EEMANS : hoorn (eerste prijs conservatorium Brussel).
BERNARD : hobo, koninklijk theater Luik.

De pers schreef over hen dat : het symfonieorkest een talrijk, uitgelezen en gedisciplineerd ensemble is, dat zich met liefdevolle perfectie identificeert met de schoonheid van het gespeelde werk (8). Deze bloemrijke taal was toch wat overdreven. Waarschijnlijk waren onder de orkestleden heel wat mensen die niet eens een eerste prijs hadden. Slechts een kleine minderheid van het publiek slaagde erin de goede bedoelingen van het orkest te volgen. Zo deed SINGELÉE tijdens een concert het orkest een tijdlang stoppen, vanwege het kabaal in de zaal (9). De krant opperde dat dit de ideale gelegenheid was om het rondwandelen tijdens de concerten te verbieden.

In 1874 kwam de 16-jarige, pas afgestudeerde Eugène YSAYE, als tweede violist, het orkest versterken. Hij werd bewonderd om zijn zeer expressief spel (10). In 1875 debuteerde het symfonieorkest op 16 juli en de zieke dirigent SINGELÉE werd vervangen door DUHEM en DUMON. Het volgend jaar speelde het orkest op de normale diapason (11). Met het formidabele spel van vioolsolist Eugène YSAYE en onder de vaardige leiding van DUHEM en DUMON boekte het orkest een pijlsnelle vooruitgang. Nochtans begon rond eind 1877-1878 een ware polemiek over de (on)-kunde van beide dirigenten. In een naamloos en een door A. TIBI ondertekend artikel, werden hun prestaties alsook de keuze van hun werken afgebroken. DUHEM en DUMON replikeerden met een lang artikel waarin ze hun verdiensten opsomden. Ze gaven de lijst met de componisten die gespeeld werden : BEETHOVEN, BACH, MENDELSSOHN en andere klassiekers en ook de Belgische componisten die ze niet vergeten waren. (12). Ondanks hun weerlegging op de aantijging dat ze enkel "oude

dingen zonder waarde" uitvoerden, startte het zomerseizoen 1878 in het nieuwe Kursaal met een nieuwe dirigent : Emile PERIER. Deze had uit de grote Belgische steden en uit Parijs een orkest van 65 elite-muzikanten geselecteerd. Bovendien wist hij opnieuw Eugène YSAÏE als eerste violist naar Oostende te lokken. De tweede dirigent werd LEUDET, lid van de Société des concerts de Paris en reeds 15 jaar aan de opera verbonden als viool-solist. Ook aan kamermuziek werkte hij actief mee. La Vedette van Marseille prees het symfonieorkest van 70 (sic) man met heel wat gekende solisten. Stilaan kwam men op het niveau van de internationale erkenning. Dat het muzikale korps bij de toeristen in de smaak viel, bleek uit het feit dat de symfonieconcerten verlengd werden tot 22 in plaats van tot 15 september 1878. Vanaf ditzelfde jaar grepen er per dag twee concerten plaats : meestal een harmonie- en een symfonieconcert, af en toe vervangen door een kamermuziek-uitvoering.

-
- (1) E.O., 19.08.1865 en 23.08.1865.
 - (2) E.O., 02.09.1865.
 - (3) E.O., 08.08.1868.
 - (4) E.O., 15.07.1870.
 - (5) E.O., 05.08.1870.
 - (6) E.O., 14.09.1870.
 - (7) E.O., 15.07.1872.
 - (8) E.O., 20.07.1872.
 - (9) E.O., 09.09.1873.
 - (10) E.O., 10.09.1874.
 - (11) E.O., 16.07.1876. Oostendenaar F. VAN POUCKE wou reeds rond de jaren 1860 een fixatie van de diapason, om verdere verhoging te vermijden. Hij wou de la vastleggen op 870 vibraties per seconde (435 Hz). In het Kursaal werd zijn wil gevolgd. In Brussel echter verloor hij zijn diapason-strijd tegen FÉTIS. F.O., 18.01.1860; 16.01.1862 en E.O., 28.12.1864. (binnen afzienbare tijd wijdt De Plate een bijdrage aan VAN POUCKE.
 - (12) Samenvatting van de toestand en fragment uit het antwoord van DUHEM en DUMON in E.O., 23.12.1877; overgenomen uit Fédération Artistique.

TENTOONSTELLING "KERKSCHATTEN UIT OUDENBURG"

Ter gelegenheid van de opening van de gerestaureerde Romaanse Sint-Eligiuskerk te Ettelgem (Oudenburg) gaat een tentoonstelling door met als thema "Pronkstukken van het kerkelijk kunstpatrimonium uit Groot-Oudenburg" (kerken van Ettelgem, Oudenburg, Roksem en Westkerke en kloosters van Oudenburg, Roksem en Westkerke).

Kelken, cibories, ampullen, paramenten, enkele schilderijen, beelden, communiebanken zullen worden tentoongesteld. Daarbij worden educatieve aspecten aangehaald i.v.m. liturgie.

Een catalogus, waarvan de kostprijs later bepaald wordt, zal voorhanden zijn.

Plaats : kerk te Ettelgem.

Wanneer : dagelijks vanaf 2 juli tot en met 18 september 1988.

Openingsuren : van 10u tot 12u en van 14u tot 18u.

Toegangsprijs : 25 ₣ per persoon (kinderen onder de 12 j. gratis).

Gidsbeurten (ook 's avonds) kunnen aanvraagd worden. Tel.

059/26.60.27 en 059/26.71.71.

Jean Pierre FALISE